

ФАХОВА ПІДГОТОВКА УЧНЯ-ПІАНІСТА ДО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Романенко С. А.

магістр-музикознавець,

викладач першої категорії з фортепіано,

Комунальний заклад «Доброславська школа мистецтв

Доброславської селищної ради», Одеська область

сел. Доброслав, Україна

Питання фахової підготовки учня-піаніста до вступу у вищий мистецький навчальний заклад є надзвичайно актуальним у сучасних умовах розвитку професійної мистецької освіти. Сучасні вступні іспити у вищі музичні навчальні заклади вимагають високого рівня технічної та художньої майстерності, що передбачає не лише володіння інструментом, а й уміння інтерпретувати складні твори, виявляти сценічну свободу та креативність.

Оскільки серед вступників є конкуренція, то учень має не просто «вивчити програму з фаху, а показати серед інших виконавців володіння оригінальним музичним мисленням, виразністю звуку, впевненістю у своїх знаннях.

Формування майбутнього студента розпочинається задовго до вступу, тобто в дитячій музичній школі. Викладач має притримуватися чіткої системи підготовки, стратегічного підходу та методичної послідовності. У цьому може допомогти офіційні сайти навчальних закладів, куди учень планує поступати, приміром, до кафедри музичного мистецтва Інституту перформативних мистецтв Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Тоді скористатися програмою для вступників. Спочатку ознайомитися із освітньо-професійною програмою «Інструментальне виконавство» [3]. Далі подивитися навчальний план за цією освітньо-професійною програмою [4].

Після того перейти до вимог щодо вступних випробувань до обраного навчального закладу. Сучасна освіта і стан в Україні пропонує цифровий вимір з новими форматами навчання (віртуальні майстер-класи, онлайн-конкурси, штучний інтелект у навчанні), які потребують від учня адаптивності, нових навичок і здатності до самонавчання.

Важливою є психоемоційна підготовка та мотивація навчання. Оскільки підготовка до вступу є дуже стресовим навантаженням для підлітка, тому актуальним є питання формування впевненості в собі, сценічної стійкості і здатності долати хвилювання. А це можна зробити тільки із заздалегідь прийнятими рішеннями.

Мета та завдання фахової підготовки майбутніх студентів-піаністів пов'язана із розвитком рівня технічної майстерності, музично-

теоретичної обізнаності, артистизмом і сценічною культурою. Тому і підготовка до вступу включає саме ці етапи для формування фахових навичок у старших класах музичної школи. Для викладача найважливішими є відбір репертуару відповідного рівня складності, який вигідно продемонструє сильні якості учня.

Викладач починає роботу над технікою (етюди, гами, трелі, акорди), що підготують учня до навичок виконавської інтерпретації. Приміром, етюди К. Черні *Etudes* op. 299 («Школа швидкості») та op. 740 для системного розвитку пальцевої техніки, точності, легкості гри. Цей збірник є обов'язковим у вступній програмі багатьох закладів. Універсальний збірник для опрацювання техніки Шарля Луї Анона «Віртуозна школа фортепіано». Цей збірник готує до складних творів класичного та романтичного репертуару. Поєднання блискучої техніки та глибокої музикальності в етюдах Ф. Шопена (Етюди, Op. 10 та Op. 25). Багаті на технічні завдання (гами, арпеджіо, подвійні ноти) Етюди Op. 72 Мошковського. «Градуальні етюди» (*Gradus ad Parnassum*) Клементі поєднують класику жанру з поступовим розвитком майстерності.

Українські композитори мають цікаві етюди (збірники Жанни Колодуб, Вікторії Польової, Ігоря Щербакова) з елементами сучасної мови та ритмічної складності. Усі збірники етюдів розвивають читання з листа, навички акомпанементу та ансамблевого музикування. Ґрунтовна технічна підготовка учня, майбутнього студента вищого навчального закладу, допомагає впоратися із хвилюванням і сценічною невпевненістю, а також формує цілеспрямованість і мотивує до професії.

Звичайно, що тут є непересічна роль викладача у процесі професійної підготовки, індивідуальний підхід до учня, педагогічна підтримка та стратегія підготовки до вступних іспитів. Викладач розвиває поліфонічне мислення учня, вміння бачити й відчувати структуру музичного твору, голосоведіння в ньому і фразування. 2-голосні та 3-голосні Інвенції Й. С. Баха формують в учнів вміння працювати з незалежними голосами, динамікою, артикуляцією. Прелюдії та фуги з «Добре темперованого клавіру» (I та II томи) Й. С. Баха є вершиною поліфонічного стилю і вимагають глибокої інтерпретації, структурування, контролю текстури. Поліфонічні етюди (*Etudes in the Style of Bach*) К. Черні є більш легкими, ніж у Баха, але стилістично близькі. Вони є гарною підготовкою до складніших творів.

Перехідними до більш складних творів є Сюїти і фуги Георга Фрідріха Генделя. У них яскрава барокова поліфонія, але менш складна за Баха, при цьому дуже виразна. З творів, в яких багато виражених поліфонічних елементів, відрізняються Сонати Д. Скарлатті. Вони добре поєднуються зі стилістичною розмаїтістю вступної програми.

Сучасна поліфонія українських композиторів (Є. Станкович, Ж. Колодуб, В. Сильвестров) також може бути включена до вступу як

варіативна частина програми. На уроках з підготовки до вступу обов'язково поєднувати аналіз твору з його виконанням, працювати з нотним текстом, голосно промовляючи кожен голос, розвивати навички читання з листа поліфонічного тексту.

Для вступу до вищого музичного навчального закладу варіації є важливим жанром, що дозволяє показати не лише технічну майстерність, але й артистизм, музичне мислення, вміння інтерпретувати форму. Ось добірка найбільш рекомендованих авторів та їх варіацій, які входять до вступних програм музичних академій. Людвіг ван Бетховен «32 варіації» можуть бути використані тільки для сильних учнів. Класичний, яскравий приклад з витонченістю та контрастами «12 варіацій на тему французької пісеньки “Ah, vous dirai-je, Maman”» (К. 265) Вольфганга Амадея Моцарта, або один із найвиразніших прикладів емоційної глибини та чіткої форми «Варіації f-moll Hob. XVII» Йозефа Гайдна. Оригінальними є романтичні варіації Ф. Шопена «Варіації на тему Моцарта “Là ci darem la mano”» op. 2, це віртуозні, концертні варіації. Один з найулюбленіших творів у вступному репертуарі, технічно складний та музично насичений «Variations sérieuses» op. 54 Фелікса Мендельсона. Твори М. Скорика, І. Карабиця мають поліфонічні та варіаційні форми, їх можна використати в якості сучасної частини програми (за згодою приймальної комісії). Викладач, обираючи варіації для вступу, повинен враховувати рівень складності твору відповідно до технічних можливостей учня; контрастність варіацій, яка дозволяє проявити різноманітність технік і настроїв; форму твору (чи дозволяє вона показати логіку інтерпретації).

Важливим є взаємозв'язок фахової підготовки з іншими напрямками музичного розвитку, зокрема, сольфеджіо, музична література. Збірники з «Сольфеджіо 7-8 класи» О. Афоніної [1], «Зошит з сольфеджіо для 7-8 класів» О. Афоніної [2] спрямовані на поєднання різних видів роботи, які допоможуть учням якісно підготуватися до вступу.

Системність, гнучкість та індивідуальний підходи, як ключові принципи фахової підготовки, розкриють перспективи адаптації учня до вимог вищої мистецької школи. Підготовка учня-піаніста до вступу у вищу школу із багатогранним і стратегічно важливим процесом, охоплює не лише розвиток виконавської майстерності, а й формує цілісну творчу особистість. Саме тому ця тема є надзвичайно актуальною для викладачів, учнів та їхніх батьків.

Література:

1. Афоніна О. Сольфеджіо 7-8 клас: Навч. посібник. Київ: Нотне видавництво «Мелосвіт», 2021. 88 с.
2. Афоніна О. Зошит із сольфеджіо. 7-8-й класи: навчальний посібник. Нотне видавництво «Мелосвіт», 2020. 32 с.

3. Навчальний план за освітньо-професійною програмою. URL: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/such_mystetstva/k_muz_myst/NP/Navch_plan_Instrum_vyk_denna_2024_b.pdf

4. Освітньо-професійна програма «Інструментальне виконавство». URL: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/such_mystetstva/k_muz_myst/OPP_025_bak_Instr_vyk_modern.pdf.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-500-9-70>

ВПЛИВ ТРЕНІНГОВИХ ЗАНЯТЬ НА ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Семенюк А. Ю.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри філософії та гуманітарних дисциплін

Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової

м. Одеса, Україна

Вирішення проблеми становлення мистецької культури майбутніх фахівців залежить від розв'язання розбіжності між теоретичною підготовкою та практичною діяльністю в професійній сфері. Мистецька культура майбутніх фахівців може ефективно формуватися за умови врахування її цілісності, змістовності, взаємозв'язку її компонентів. На нашу думку, оптимальним підходом для вирішення проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців може виступити компетентнісний підхід.

Завдяки компетентнісному підходу, який спрямовує освітній процес на розкриття потенційних можливостей майбутніх фахівців, становлення сукупності здібностей, властивостей, що сприяють успішній професійній діяльності, процес формування мистецької культури майбутніх фахівців буде вирізнятись системним, міждисциплінарним, діяльним характером, уміщувати та поєднувати роботу над розвитком кожного з виокремлених компонентів мистецької культури (гностично-мотиваційного, емоційно-ціннісного, творчо-діяльнісного).

Процес формування мистецької культури майбутніх фахівців – це складний процес взаємодії викладача та студентів, який передбачає не лише оволодіння теоретичними знаннями щодо сутності та специфіки мистецької культури, але й становлення важливих умінь, навичок, досвіду застосування елементів мистецької культури у практичній діяльності.

З опорою на власний досвід можна стверджувати, що для якісної реалізації процесу формування мистецької культури майбутніх фахівців